

ОПТИМІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

УДК 343.98

В. А. АБРАМЧУК,

*судовий експерт сектору автотехнічних досліджень
відділу інженерних, економічних, товарознавчих видів досліджень та оціночної діяльності
Рівненського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України*

ДЕЯКІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЕКСПЕРТІВ-АВТОТЕХНІКІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ

Проаналізовано зміст навичок та вмінь судових експертів у галузі автотехнічної експертизи, зокрема щодо сфери інженерної справи, застосування криміналістичної техніки, здійснення транспортно-трасологічних досліджень. Зроблено висновок про необхідність оптимізації змісту криміналістичної підготовки експертів-автотехніків у закладах вищої освіти системи МВС.

Ключові слова: криміналістика, експерт, судові експертизи, трасологія, заклади вищої освіти МВС.

Становлення України як правової та демократичної держави неможливе без належної організації діяльності органів кримінальної юстиції в напрямі забезпечення прав людини у кримінальному провадженні. В цьому сенсі, разом із багатьма іншими аспектами, вагоме значення має впровадження сучасних досягнень науки і техніки в практику виявлення та дослідження матеріальних слідів кримінальних правопорушень з метою забезпечення об'єктивної доказової бази.

Порушення правил експлуатації транспорту, наслідками яких нерідко є загибель людей, на жаль, набувають все більшого поширення, що пов'язано зі збільшенням транспортних засобів на шляхах нашої країни. Під час розслідування таких подій виключне важливе значення має використання спеціальних знань у формі судової експертизи. У таких провадженнях, як правило, призначають значну кількість експертиз, зокрема, криміналістичних, інженерно-транспортних, дорожньо-технічних, товарознавчих, судово-медичних тощо. Вони займають значний час, призначаються у певній послідовності і вимагають від судових експертів високої кваліфікації, оскільки відрізняються складністю та трудомісткістю. При цьому особливо поширеними й важомими є судові автотехнічні експертизи.

Разом з цим криміналістична підготовка судових експертів відповідних спеціальностей в Україні не завжди враховує специфіку вказаного напрямку досліджень. Це передусім пов'язано з тією обставиною, що судові експерти у галузі автотехнічної експертизи фактично повинні бути фахівцями у кількох галузях знань, зокрема, у сфері інженерної справи та криміналістичної техніки.

Так, згідно Переліку видів судових експертиз та експертних спеціальностей, за якими присвоюється кваліфікація судового експерта фахівцям науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України (додаток 6 до Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 3 березня 2015 року № 301/5) [1], до інженерно-транспортної експертизи віднесено експертні спеціальності: дослідження обставин і механізму дорожньо-транспортних пригод, дослідження технічного стану транспортних засобів, дослідження деталей транспортних засобів, транспортно-трасологічні дослідження. Отже, видається,

що експерт-автотехнік повинен володіти не тільки методиками проведення безпосередньо автотехнічної експертизи, а і уміти здійснювати транспортно-трасологічні дослідження щодо слідів транспортних засобів, виявлених на місці ДТП.

Хоча на сьогодні транспортно-трасологічні дослідження віднесено до класу інженерно-транспортних експертиз, їх проведення потребує не тільки спеціальних знань у галузі інженерної справи, а й обізнаності у криміналістичній трасології. Зокрема, вирішення такого, одного з найбільш цінних з точки зору доказування у кримінальному провадженні, завдань, як ідентифікація певного транспортного засобу за слідами, що були залишені на місці події, очевидно вимагає від експерта глибоких знань і умінь використання досягнень криміналістичної техніки.

До речі, в цьому сенсі спостерігається певна суперечливість у Науково-методичних рекомендаціях з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, затверджених наказом Міністерства юстиції України 08.10.1998 № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України 26.12.2012 № 1950/5) [2]. Так, згідно з п. 5.4 і п. 16 Розділу I цих рекомендацій експертиза слідів транспортних засобів є різновидом трасологічної, тоді як п. 2 Розділу II схожі завдання пропонує ставити на вирішення транспортно-трасологічної експертизи. Цей аспект свідчить про надзвичайно тісний зв'язок інженерно-транспортних і криміналістичних експертиз стосовно дослідження слідів транспортних засобів.

Не слід також забувати про те, що досудове розслідування злочинів, пов'язаних із ДТП, може бути успішним лише за умови якісного проведення таких слідчих дій, як огляд місця події та слідчий експеримент, до яких доцільно залучати спеціалістів-автотехніків. На практиці спеціалістами частіше за все виступають працівники лабораторій (відділів, секторів) автотехнічних досліджень ДНДЕКЦ, НДЕКЦ МВС України, які виїжджають на місце у складі пересувних лабораторій Експертної служби МВС України. Отже, вони повинні володіти глибокими знаннями в галузі криміналістичної техніки щодо виявлення та фіксації слідів на місці події, а також положень криміналістичної тактики щодо проведення відповідних слідчих (розшукових) дій.

Також слід відзначити, що якісне проведення судових автотехнічних і транспортно-трасологічних експертиз можливе лише за умови належної взаємодії експерта зі слідчим і прокурором, з ініціативи яких призначено експертизу. Це дозволяє мінімізувати випадки надання експертам не усіх об'єктів для дослідження, постановки запитань, що виходять за межі компетенції експерта, тощо. Тому експерту-автотехніку необхідно знати основи криміналістичної методики розслідування ДТП.

Враховуючи вищенаведені обставини, вважаємо за доцільне запропонувати розширення сфери криміналістичної підготовки експертів-автотехніків шляхом розроблення та запровадження у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання системи МВС України спеціалізованих курсів у межах підвищення кваліфікації цієї категорії фахівців.

Такі курси мають передбачати глибоке вивчення навчальних тем: «Криміналістична ідентифікація та діагностика», «Криміналістичне дослідження слідів транспортних засобів (транспортна трасологія)», «Призначення і проведення судової експертизи у кримінальному провадженні», «Тактика огляду», «Тактика слідчого експерименту», «Методика розслідування злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту». Це дозволить експертам-автотехнікам з числа працівників ДНДЕКЦ, НДЕКЦ МВС України належним чином удосконалювати професійні знання, уміння та навички у галузі криміналістики, що має велике значення для підтримання належного рівня їхньої професійної майстерності.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів : наказ М-ва юстиції України від 03.03.2015 № 301/5 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15> (дата звернення: 06.03.2018).

2. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : наказ М-ва юстиції України від 08.10.1998 № 53/5 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98> (дата звернення: 06.03.2018).

Надійшла до редколегії 23.03.2018

УДК 37.02

С. О. БАРАНОВ,

кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ

РОЛЬ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДИК У ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІН ЮРИДИЧНОГО ПРОФІЛЮ

Розглянуто питання впровадження інтерактивних форм навчання в процес підготовки сучасного офіцера поліції, методичні особливості застосування інтерактивних форм навчання в навчальному процесі.

Ключові слова: інтерактивні форми навчання, навчально-методична робота, інтерактивні методи навчання, інтерактивне заняття, навчальний заклад закритого типу МВС України.

Впровадження інтерактивних форм навчання в процес підготовки сучасного офіцера поліції – одне з найважливіших напрямків вдосконалення підготовки курсантів в навчальному закладі закритого типу МВС України. Під час застосування такого методу, викладач показує не тільки свою компетентність і ерудицію, а й залучає курсантів до роботи з новими формами навчально-пізнавальної діяльності.

При використанні цієї форми навчально-методичної роботи викладачем організовується індивідуальна, парна і групова діяльність, застосовуються рольові ігри, проводяться робота по оформленню зразків службових і процесуальних документів. Головним завданням викладача у такому процесі є створення сприятливого середовища для освітнього спілкування, яке буде сприяти діловій взаємодії учасників при проведенні взаємної оцінки і здійснення поточного контролю отриманих знань [1, с. 51].

Термін «інтерактивний» походить від англійського «interact» («inter» – «взаємний», «act» – «діяти»). Отже, «інтерактивні методи» можна перекласти як «методи, які дозволяють учням взаємодіяти між собою». Іншими словами, на відміну від активних методів, інтерактивні орієнтовані на більш широку взаємодію курсантів не тільки з викладачем, але й один з одним. Викладач, як і раніше, розробляє план і зміст заняття, використовуючи інтерактивні методи з метою надання нового матеріалу в найбільш цікавій і ефективній формі [2, с. 12].

Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності. Вона має на меті цілком конкретні і прогнозовані навчальні цілі. Головна мета полягає в створенні педагогічних умов навчання у навчальному закладі, при яких курсант зможе стати впевненим у своїй інтелектуальній спроможності, що робить більш продуктивним сам процес навчання. Іншими словами, інтерактивне навчання – це, перш за все, діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія між курсантом і викладачем, а також між самими учнями:

Завданнями використання інтерактивних форм навчання на заняттях по вивченню юридичних дисциплін є:

- активізація у курсантів в інтересу до навчання;
- ефективне засвоєння навчального матеріалу;